

ZARZĄDZENIE

Dnia 30 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski

zarządził:

**1. zawiadomić – przez doręczenie niniejszego zarządzenia –
adwokata M.Z., pełnomocnika oskarżyciela prywatnego W.S., iż
nie uznano za dopuszczalne wznowienie z urzędu postępowania
kasacyjnego zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego
z dnia 3 kwietnia 2025 r., sygn. akt I KK 229/24;**

2. sprawę zakreślić w repertorium KO.

UZASADNIENIE

W.S. prywatnym aktem oskarżenia oskarżył A.G. o czyn z art. 217 § 1 k.k., a Sąd Rejonowy Poznań - Grunwald i Jeżyce w Poznaniu wyrokiem z dnia 31 października 2023 r., sygn. akt III K 123/23, uniewinnił A.G. od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Po rozpoznaniu apelacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela prywatnego Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 12 marca 2024 r., sygn. XVII Ka 128/24, utrzymał zaskarżony wyrok w mocy.

Pełnomocnicy oskarżyciela prywatnego wnieśli kasacje od wyroku Sądu odwoławczego, które Sąd Najwyższy wydanym na rozprawie postanowieniem z dnia 3 kwietnia 2025 r., sygn. akt I KK 229/24, oddalił jako oczywiście bezzasadne.

Następnie adw. M.Z., pełnomocnik oskarżyciela prywatnego W. S., skierował do Sądu Najwyższego pismo, które określił jako „Wniosek o wznowienie postępowania kasacyjnego zakończony postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 2025 r., sygn. akt I KK 229/24 (...)”. Powołując się na art. 542 § 1 k.p.k. w zw. z art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 9 § 2 k.p.k. sprecyzował, że chodzi o wznowienie z urzędu postępowania „z uwagi na wystąpienie w sprawie kasacyjnej bezwzględnej przyczyny odwoławczej, polegającej na nienależytej obsadzie Sądu Najwyższego rozpoznającego kasację pełnomocnika oskarżyciela prywatnego poprzez udział w składzie orzekającym Sądu osób powołanych na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 3) ..., co skutkuje wadliwością powołania na sędziego SN w myśl art. 179 Konstytucji RP w konsekwencji brakiem statusu sędziego SN”. Orzeczeniem następczym miałyby być uchylenie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 2025 r., sygn. akt I KK 229/24, i przekazanie kasacji do ponownego rozpoznania Sądowi Najwyższemu – Izbie Karnej. W uzasadnieniu Autor pisma wskazał, że trzyosobowy skład Sądu Najwyższego orzekającego w przedmiotowej sprawie tworzyli m.in. sędziowie P.K. i S.S. powołani do tego Sądu przez Prezydenta RP na wniosek wadliwie ukształtowanej Krajowej Rady Sądownictwa, jak też nawiązał do orzecznictwa Sądu Najwyższego, w tym uchwał: składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 oraz składu siedmiu sędziów z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, nadto do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Prawa Człowieka.

Kolejnym pismem datowanym 29 lipca 2025 r. pełnomocnik oskarżyciela prywatnego uzupełnił wniosek o wznowienie postępowania kasacyjnego wskazując, że „złożenie rzeczonego uzupełnienia wynika z faktów i okoliczności dotyczących A.G., nieznanymi wcześniej Sądowi”. Do pisma załączył kopie wyroków wydanych wobec W.S. w związku z oskarżeniem go o występki z art. 157 § 1 k.k., mający być popełnione na szkodę A.G. (prawomocnym wyrokiem właściwy sąd umorzył postępowanie przy ustaleniu, że oskarżony dopuścił się czynu z art. 157 § 2 k.k.),

nadmienił, że A.G. postawiono zarzuty karne „w związku ze złożonymi przez niego zawiadomieniami” i twierdził, iż „wiele wskazuje na to, że A.G. w procesie przeciwko W.S. zeznał na niekorzyść W.S. w celu uzyskania korzystnego dla siebie rozstrzygnięcia”.

Odnosząc się do tego przedmiotowego wystąpienia w pierwszej kolejności należy stwierdzić, że traktując ściśle pierwsze pismo pełnomocnika jako wniosek o wznowienie postępowania kasacyjnego z powodu zaistnienia uchybienia z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., to należałoby odmówić przyjęcia wniosku jako niedopuszczalnego z mocy ustawy. Sąd Najwyższy od dawna konsekwentnie wskazuje bowiem, że wznowienie postępowania na podstawie art. 542 § 3 k.p.k., tj. w razie ujawnienia się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k., może nastąpić tylko z urzędu, a nie na wniosek strony (zob. uchwałę składu 7 sędziów z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 5/05 (publ. OSNKW 2005, z. 6, poz. 48) i szereg wydanych później orzeczeń). Jednak przy uwzględnieniu treści art. 118 § 1 i 2 k.p.k. wspomniane pismo, chociaż dołączono do niego potwierdzenie uiszczenia opłaty sądowej, potraktowano jako sygnalizację potrzeby wznowienia postępowania z urzędu, mając też na uwadze, że Autor powołał m.in. art. 9 § 2 k.p.k.

Gdy chodzi o meritum wystąpienia należy zauważyć, że zagadnienie dopuszczalności wznowienia postępowania kasacyjnego z tego powodu, że w składzie orzekającym Sądu Najwyższego zasiadał sędzia (sędziowie) powołany do tego Sądu przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, tj. organu, który sposobem powołania jego części sędziowskiej i składem tej części odbiega od modelu przewidzianego dla niego przez Konstytucję RP, pojawia się w związku z pismem strony (najczęściej samego skazanego, względnie jego obrońcy) sygnalizującym potrzebę wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego zakończonego orzeczeniem Sądu Najwyższego oddalającym kasację. Podobnie jak uczynił to pełnomocnik oskarżyciela prywatnego, wskazuje się w tych wystąpieniach, że jest to konieczne z powodu zaistnienia uchybienia określonego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (nienależyta obsada sądu). Zagadnienie to, wielkiej wagi dla

praktyki orzeczniczej Sądu Najwyższego, Sąd ten, orzekając w składzie trzech sędziów, przedstawił do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego, formułując pytanie:

„Czy oddalenie kasacji przez skład Sądu Najwyższego, w którym bierze udział sędzia powołany do Sądu Najwyższego w wyniku procedury przeprowadzonej przed Krajową Radą Sądownictwa, której skład ukształtowano w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3) jest prawomocnym orzeczeniem kończącym postępowanie sądowe w rozumieniu art. 542 § 3 k.p.k.?”.

Sąd Najwyższy, procedując w powiększonym składzie siedmiu sędziów, co ważne, utworzonym z sędziów powołanych do pełnienia urzędu w tym Sądzie przed 2018 r., tj. na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, której sposób wyłonienia nie budzi zastrzeżeń, postanowieniem z dnia 23 marca 2023 r., I KZP 17/22 (publ. OSNK 2023, nr 4, poz. 20), jednogłośnie odmówił podjęcia uchwały, uznając, że nie zachodzą poważne wątpliwości co do wykładni przepisu art. 542 § 3 k.p.k., interpretowanego w powiązaniu z art. 540 § 1 k.p.k. W uzasadnieniu, przeprowadził jednak obszerne rozważania, które doprowadziły do tezowanej konkluzji, że „orzeczenie o oddaleniu kasacji nie jest prawomocnym orzeczeniem kończącym postępowanie sądowe w rozumieniu art. 540 § 1 k.p.k.”. Wskazał również na implikację tego poglądu, zaznaczając, że „nie wchodzi w grę możliwość wznowienia z urzędu w trybie art. 542 § 3 k.p.k. wobec ujawnienia się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. postępowania kasacyjnego zakończonego wydaniem wskazanego postanowienia” (postanowienia o oddaleniu kasacji), co odnosi się również do sytuacji, gdy takie orzeczenie zostało wydane z udziałem sędziego powołanego do Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na podstawie wspomnianej ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. Należy podkreślić, że cytowany judykat został wydany po szczegółowym rozważeniu również argumentacji przemawiającej za odmiennym stanowiskiem, w tym nawiązującej do kryzysu konstytucyjnego związanego z działalnością Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej po 2017 r.

Jest faktem, że pogląd wyrażony we wspomnianym postanowieniu nie jest powszechnie aprobowany, o czym świadczy fakt, że później notowano przypadki wydawania przez Sąd Najwyższy orzeczeń wznawiających postępowanie kasacyjne ze wskazaniem zaistnienia uchybienia wymienionego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Nie jest to wykluczone w sytuacji, gdy w sprawie I KZP 17/22 nie została podjęta uchwała, której nadano moc zasady prawnej. Sędzia wydający niniejsze zarządzenie uznaje jednak, że orzeczenia wznawiające postępowanie kasacyjne nie dezawuuują wspomnianego judykatu. Chociaż zawierają rzeczowe argumenty, to trudno przyjąć, że wykazują jego zupełną błędność. Jak zaznaczono, zawiera on wszechstronne rozważania prawne, do których wypada odesłać Autora przedmiotowego wystąpienia, nie jest też bez znaczenia, że został wydany przez powiększony skład siedmiu sędziów Sądu Najwyższego. Znacznie wcześniej w uchwale pełnego składu Izby Karnej Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2000 r., I KZP 37/00, OSNKW 2000, z. 9-10, poz. 78, podkreślono, że oddalenie kasacji jest rozstrzygnięciem jakościowo zupełnie odmiennym od rozstrzygnięcia utrzymującego zaskarżone orzeczenie w mocy, jako że z istoty postępowania kasacyjnego wynika, iż nie jest ono postępowaniem zmierzającym do rozstrzygnięcia o zasadności oskarżenia w sprawie karnej (w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności), lecz postępowaniem zmierzającym do zbadania zasadności nadzwyczajnego środka zaskarżenia jakim jest kasacja, wniesionego już po prawomocnym zakończeniu postępowania. W konsekwencji na przestrzeni lat Sąd Najwyższy prezentował stanowisko – potwierdzone wspomnianym postanowieniem z dnia 23 marca 2023 r., I KZP 17/22 – że niedopuszczalne jest wznowienie postępowania kasacyjnego, gdyż orzeczenie Sądu Najwyższego nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie w rozumieniu art. 542 § 2 k.p.k. w zw. z art. 540 § 1 *in princ.* k.p.k.". Takim orzeczeniem jest natomiast wydane przez Sąd Najwyższy, po uchyleniu w wyniku kasacji prawomocnego wyroku, orzeczenie następce o umorzeniu postępowania lub o uniewinnieniu oskarżonego, co przewiduje art. 537 § 2 k.p.k. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 kwietnia 2001 r., III KO 53/99; z dnia 27 czerwca 2001 r., III KO 115/00 z dnia 25 listopada 2010 r., V KO 87/10; z dnia 19 sierpnia 2015 r., IV KO 46/15 i inne).

Wydaje się, że kwestia wymaga ponownego wnikliwego rozważenia, najlepiej przez skład całej Izby Karnej, chociaż jest faktem, że istniejące w tej Izbie uwarunkowania personalne obecnie stawiają pod znakiem zapytania możliwość procedowanie w takiej formule. Nasuwa się też postulat jednoznacznego uregulowania zagadnienia w ramach przewidywanych zmian prawa karnego, w tym prawa procesowego.

Trzeba również zauważyć, że nie jest tak, iż dla strony postępowania kasacyjnego jedyną opcją jest dążenie – po wydaniu orzeczenia przez wadliwie obsadzony Sąd Najwyższy – o wznowienie tego postępowania. Nie jest bowiem wykluczone wcześniejsze wykazanie inicjatywy zmierzającej do takiego ukształtowania składu tego Sądu, by nie budził on zastrzeżeń. Po otrzymaniu zawiadomienia o składzie Sądu strona może wszak wystąpić z wnioskiem o wyłączenie sędziego (sędziów) od udziału w sprawie, co w praktyce zazwyczaj z pozytywnym dla autora takiego wniosku skutkiem ma miejsce. Tymczasem, jak wynika z akt sprawy I KK 229/24, ani oskarżyciel prywatny, ani jego pełnomocnicy nie występowali z wnioskiem o wyłączenie sędziego (sędziów) od rozpoznania sprawy, przy czym – co wymaga podkreślenia – wniosku nie zgłosili też w toku prowadzonej w ich obecności rozprawy kasacyjnej, chociaż Przewodniczący zapytał, cyt. „czy strony zgłaszają wnioski bądź zastrzeżenia w kontekście składu Sądu Najwyższego?” Przeciwnie, wyraźnie oświadczyli, że nie składają „wniosków ani zastrzeżeń w tym zakresie” (protokół rozprawy k. 68). Każe to uznać rozpatrywane wystąpienie za instrumentalne.

W nawiązaniu do drugiego pisma pełnomocnika, w którym przedstawiono inne okoliczności mające przemawiać za wznowieniem postępowania, ale nie postępowania kasacyjnego, wypada zasugerować, by zgodnie z art. 544 § 1 k.p.k. zainteresowany zwrócił się do właściwego sądu apelacyjnego.

Na koniec celowe będzie nadmienić, iż Sąd Najwyższy niejednokrotnie wskazywał, że gdy strona (jej pełnomocnik) wystąpi o rozważenie wznowienia postępowania z urzędu, utrzymując, iż w sprawie zachodzi któraś z bezwzględnych przyczyn odwoławczych, w razie niepodzielenia tego poglądu jest dopuszczalne wydanie przez sędziego zarządzenia o niestwierdzeniu podstaw do wznowienia

postępowania z urzędu (zob. np. uzasadnienie wspomnianej uchwały Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 5/05; postanowienie z dnia 7 grudnia 2021 r., V KZ 39/21, nadto zarządzenie sędziego SN z dnia 27 kwietnia 2023 r., II KO 33/23). Wobec tego wypada przyjąć, że w taki sam sposób można wyrazić stanowisko odnośnie do samej dopuszczalności (możliwości) wznowienia postępowania w danej sprawie.

Mając powyższe na uwadze, zarządzono jak na wstęp

[WB]

[r.g.]